

กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตำบลหนองอีบุตร

อำเภอห้วยผึ้ง ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง

จังหวัดกาฬสินธุ์

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลหนองอ้อ, ต.อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ออกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน - จุดแข็ง - โอกาส-ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของตำบล มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสุข อาสาสมัครเกษตรกร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่

การศึกษาวเคราะห์ข้อมูล ตามโครงการพัฒนาชุมชนฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณ ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่น และผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้ จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในอำเภอ ดีขึ้นและยั่งยืนสืบไป

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง

จังหวัดกาฬสินธุ์

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพ

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้านกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๘
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๘
๑.๒ อาณาเขต	๘
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๙
๒. ลักษณะภูมิประเทศ	๑๐
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๑๐
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	๑๑
๒.๓ กลุ่มชุดดิน	๑๑
๓. ลักษณะภูมิอากาศ	๑๔
๓.๑ ฤดูกาล	๑๔
๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ	๑๔
๔. เส้นทางคมนาคม	๑๕
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน	๑๕
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างอำเภอและตำบล	๑๕
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๕
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	๑๕
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	๑๖
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๗

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๑๘
๒. สินค้าเอกลักษณะประจำถิ่น/สินค้า GI	๑๙

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร	๑๙
๑.๑ เกษตรกร	๑๙
๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร	๒๔

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบล	๒๙
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล	๒๙
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก	๒๙
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	๒๙
๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	๓๑
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	๓๒
๑.๕ ดินทุนการผลิต	๓๒
๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	๓๓
๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๓๔
๒. การวิเคราะห์ Supply chain	๓๕
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๘
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๓๘
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๔๑
บรรณานุกรม	๔๔

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงเขตการปกครอง	๙
๒	แสดงสรุปเขตการปกครอง	๙
๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้	๑๐
๔	แสดงข้อมูลฤดูกาล	๑๔
๕	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี	๑๔
๖	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง	๑๖
๗	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก	๑๖
๘	แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๑๖
๙	แสดงข้อมูลบ่อบาดาล	๑๗
๑๐	แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๗
๑๑	แสดงข้อมูลด้านพืช	๑๘
๑๒	แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์	๑๘
๑๓	แสดงข้อมูลด้านประมง	๑๙
๑๔	แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	๑๙
๑๕	แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๑๙
๑๖	แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ	๒๐
๑๗	แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน	๒๐
๑๘	แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์	๒๐
๑๙	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๒๔
๒๐	แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๒๕
๒๑	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๒๕
๒๒	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๒๖
๒๓	แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์	๒๖
๒๔	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๒๖
๒๕	แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร	๒๗
๒๖	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	๒๗
๒๗	แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๒๘

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๒๘	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	๒๘
๒๙	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๒๙
๓๐	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว	๓๐
๓๑	แสดงพื้นที่ปลูกอย่างพาราตามระดับชั้นความเหมาะสม	๓๑
๓๒	แสดงต้นทุนการผลิต	๓๒
๓๓	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๓๔
๓๔	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๓๔
๓๕	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าข้าว ตำบลโนนนาจาน	๓๕
๓๖	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๓๘
๓๗	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๔๑

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	แผนที่ แสดงอาณาเขตติดต่อตำบล	๘
๒	แผนที่ แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบล/อำเภอ	๑๐
๓	แผนที่ แสดงความลาดชันตำบล/อำเภอ	๑๑
๔	แผนที่ แสดงกลุ่มชุดดินตำบล	๑๓
๕	แผนที่ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบล	๑๗
๖	แผนที่ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๒๔
๗	แผนที่ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)	๓๐
๘	แผนที่ แสดงพื้นที่ปลูกยางพารา ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๓๑
๙	แสดงปฏิทินการเพาะปลูก	๓๒
๑๐	แสดงวิธีการตลาดตำบล/อำเภอ	๓๓

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครองออกเป็น ๑ ตำบล แบ่งเป็นจำนวน ๑

เทศบาล. ๘ หมู่บ้าน

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาลตำบลหนองอีบุตร

จำนวน ๑ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน.....-.....แห่ง

ตารางที่ ๑ แสดงเขตการปกครอง

หมู่ที่	ชื่อ	หมู่บ้าน
๑		บ้านหนองอีบุตร
๒		บ้านหนองอีบุตร
๓		บ้านหนองอีบุตร
๔		บ้านหนองอีบุตร
๕		บ้านนิคมหนองบัว
๖		บ้านหัวนาคำ
๗		บ้านนาหัวเมย
๘		บ้านหนองขอนแก่น

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์, พ.ศ. ๒๕๖๕

ตารางที่ ๒ แสดงสรุปเขตการปกครอง

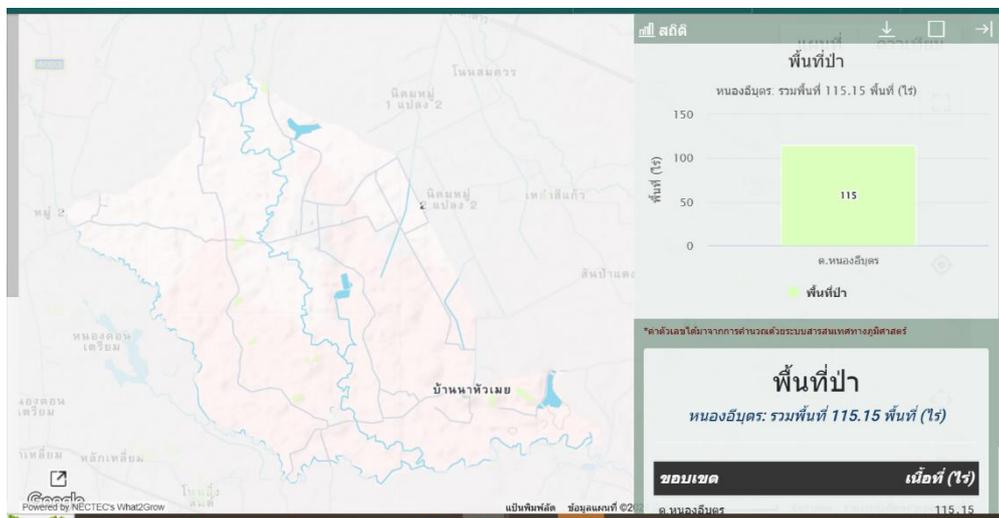
หมู่ที่	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	จำนวนบ้าน (ครัวเรือน)
๑	-	๑๖๖
๒	-	๑๐๒
๓	-	๑๖๒
๔	-	๑๖๖
๕	-	๑๒๒
๖	-	๔๘
๗	-	๑๖๓
๘	-	๙๒
รวม	๒๓,๐๑๑	๑๐๑๓

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์, พ.ศ. ๒๕๖๕

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

ตำบลหนองฮีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง มีสภาพพื้นที่เป็นสภาพภูมิประเทศโดยทั่วไป เป็นที่ราบสูงที่ลุ่มสลับที่ดอน โดยเฉพาะทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันตก ส่วนทางทิศตะวันออก เป็นที่ราบ พื้นที่ป่าไม้

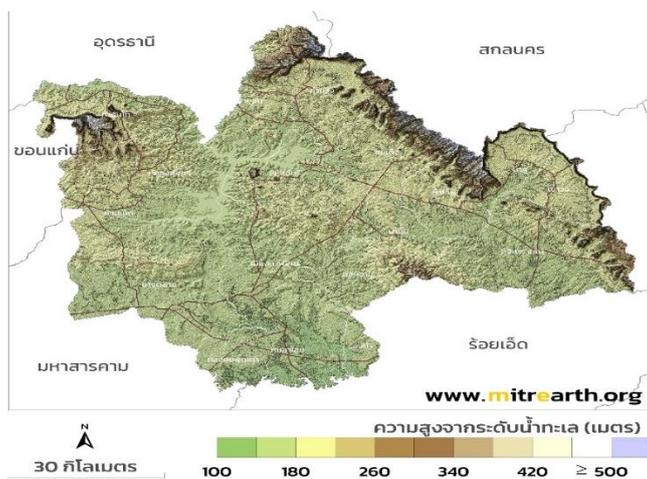
ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบล/อำเภอ (ที่มา : Agri-Map, พ.ศ.๒๕๖๔)

ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้

หมู่ที่	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
รวม	๒๓,๐๑๑	๑๑๕.๑๕	๐.๕

ที่มา : Agri-Map, พ.ศ.๒๕๖๔

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

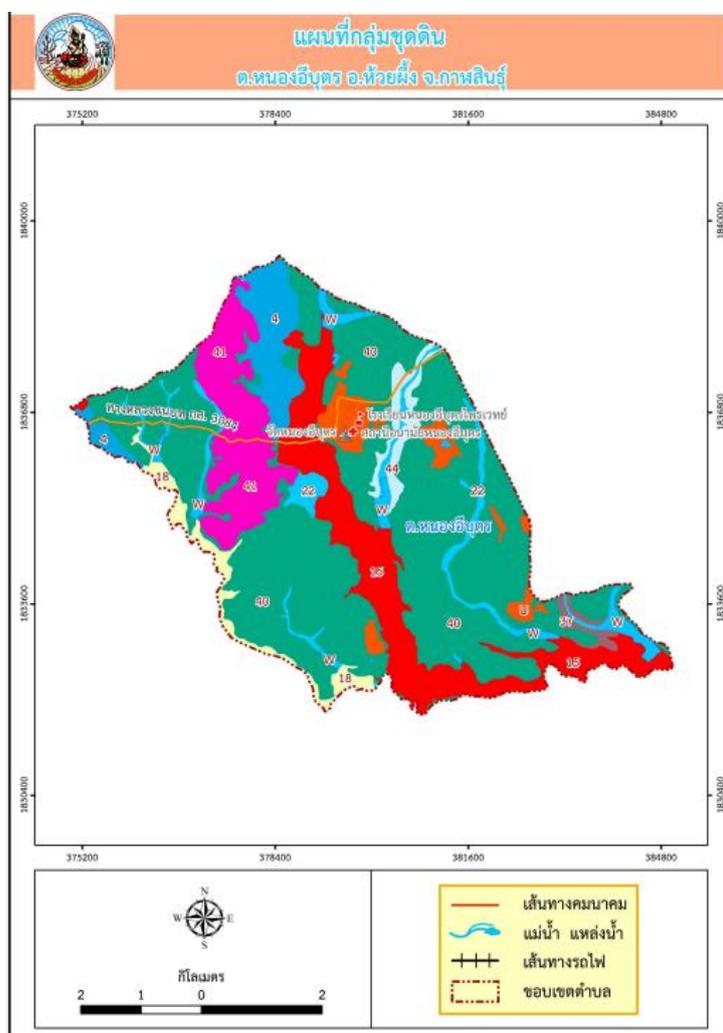

ภาพที่ ๓ แผนที่แสดงความลาดชันตำบล/อำเภอ (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ.๒๕๔๔)

๒.๓ กลุ่มชุดดิน

ดินในตำบลหนองฮีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง มีกลุ่มชุดดิน จำนวน ๓ กลุ่มชุดดิน ดังนี้

๑. ดินชุดโคราช เป็นกลุ่มดินที่มีลักษณะเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทรายดินชั้นล่างเป็นดินเหนียว ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำปฏิกิริยาของดินเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕ - ๕.๕ เป็นดินที่มีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวแต่ขาดแคลนน้ำในระยะฝนทิ้งช่วง
๒. ดินชุดร่อยเอ็ด เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว มักมีน้ำขังในช่วงฤดูฝนดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำมีความลาดชันประมาณ ๕ - ๘ เปอร์เซ็นต์ระดับความสูงจากน้ำทะเลปานกลางประมาณ ๑๘๐ - ๒๒๐ เมตร ปัญหาที่สำคัญในดินกลุ่มนี้คือดินขาดความอุดมสมบูรณ์เนื้อดินค่อนข้างเป็นดินทราย พบมากหมู่ที่ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘
๓. ดินชุดน้ำพอง ดินกลุ่มนี้เป็นพวกดินทรายจัดมีการระบายน้ำค่อนข้างมากดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนมีความลาดชัน ๕ - ๘ เปอร์เซ็นต์สูงจากระดับทะเลปานกลาง ปัญหาที่สำคัญในดินชุดนี้ได้แก่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำและสภาพพื้นที่มีความลาดชันปานกลาง หมู่ที่พบ หมู่ที่ ๑, ๘, ๙

ภาพที่ ๔ แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินตำบลหนองฮีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๔)

๓. ลักษณะภูมิอากาศ

๓.๑ ฤดูกาล

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือน ตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม

ตะวันออกเฉียงเหนือได้พัดพาน้ำมวลอากาศเย็น และแห้งเข้ามาปกคลุมส่งผลให้ท้องฟ้าโปร่ง อากาศหนาวเย็น และแห้งแล้งโดยสามารถสรุปได้ดังนี้ ดังนี้

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลฤดูกาล

ฤดูกาล	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ฤดูร้อน	/	/	/	/	/							
ฤดูฝน					/	/	/	/	/			
ฤดูหนาว	/									/	/	/

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี

ปี	ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี (มม.)	ปริมาณฝนเฉลี่ย (มม.)	จำนวนวันฝนตก (วัน)	เดือนที่ฝนสูงสุด	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)		
					สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๖๓	๑๗๓๕	๑๔๔.๕	๑๑๘	กันยายน	๔๑.๘	๑๐.๖	๒๗.๕
๒๕๖๔	๑๐๐๙.๔	๙๒.๔	๑๐๒	กันยายน	๓๙.๕	๙.๖	๒๗.๔
๒๕๖๕	๑๔๗๙.๕	๑๒๓.๓	๑๑๕	กันยายน	๓๘.๔	๑๐	๒๗.๑
๒๕๖๖	๑๖๔๐.๓	๑๓๖.๗	๑๒๑	สิงหาคม	๔๑.๕	๑๑.๒	๒๗.๘
๒๕๖๗	๑๔๓๓.๘	๑๑๗.๘	๑๐๕	กันยายน	๔๒	๑๐.๕	๒๘.๒

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาอากาศหินรุ้ง, พ.ศ.๒๕๖๗

๔. เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน

ตำบลหนองอีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางในการเชื่อมต่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ดังนี้

- ถนนลาดยาง จากตำบลหนองอีบุตร ถึง อำเภอห้วยผึ้ง ระยะทาง ๗ กิโลเมตร
- ถนนลาดยาง ภายในหมู่บ้าน ๑-๔ บ้านหนองอีบุตร ระยะทาง ๔ กิโลเมตร
- ถนนลาดยางตำบลหนองอีบุตรถึงตำบลสงเปือย อำเภอนามน ระยะทาง ๖ กิโลเมตร
- ถนนลาดยางจากบ้านหนองอีบุตร ถึงบ้านคำบัง ระยะทาง ๖ กิโลเมตร
- ถนนลาดยางกับถนนลูกรัง หมู่ ๗ บ้านนาหัวเมย ถึงสามแยกฯ ระยะทาง ๖ กิโลเมตร
- ถนนลูกรัง บ้านหนองอีบุตร ถึงหน่วยรักษาป่าไม้ ระยะทาง ๖ กิโลเมตร
- ถนนลูกรังบ้านหนองอีบุตรถึงบ้านหนองขอนแก่น ม. ๘ ระยะทาง ๔ กิโลเมตร
- ถนนลูกรังบ้านหนองอีบุตรถึงบ้านนาหัวเมย ระยะทาง ๕ กิโลเมตร
- ถนนลูกรังบ้านนาหัวเมยถึงบ้านหนองขอนแก่น ระยะทาง ๒ กิโลเมตร

๑๐. ถนนลูกรังบ้านนาหัวเมยถึงบ้านหัวนาคำ ระยะทาง ๑ กิโลเมตร

๑๑. ถนนลูกรังบ้านหนองอีบุตรถึงบ้านนิคมหนองบัว ม.๕ ระยะทาง ๑.๕ กิโลเมตร

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ (เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง)

๑. ลำห้วย ในพื้นที่ตำบลหนองอีบุตร มีเทือกเขาอยู่ทางทิศเหนือของตำบลนิคมห้วยผึ้งและตำบลคำบงจึงทำให้มีการเกิดต้นน้ำลำธารทำให้มีน้ำไหลผ่านเกิดเป็นห้วยขึ้นดังนี้

๑. ลำห้วยสะอาด
๒. ลำห้วยผา
๓. ลำห้วยหลวง

๒. หนองน้ำ หนองน้ำที่สำคัญของตำบลหนองอีบุตรมีดังนี้

๑. บ้านหนองอีบุตร ม.๑
  - หนองสามขา เนื้อที่ ๑๔๔ ไร่
  - หนองบักก่า เนื้อที่ ๓๗ ไร่
๒. บ้านหนองอีบุตร ม.๓
  - หนองบึงไฮ เนื้อที่ ๒๗ ไร่
๓. บ้านหนองอีบุตร ม.๔
  - หนองนาแซง เนื้อที่ ๑๑๔ ไร่
  - หนองลุ่มไต้ เนื้อที่ ๖๓ ไร่
๔. บ้านนิคมหนองบัว ม.๕
  - หนองบัว เนื้อที่ ๑๒ ไร่
๕. บ้านหัวนาคำ ม.๖
  - สระวัด เนื้อที่ ๔ ไร่
๖. บ้านนาหัวเมย ม.๗
  - หนองทับช้าง เนื้อที่ ๘๐ ไร่
  - หนองคา เนื้อที่ ๔๐ ไร่
๗. บ้านหนองขอนแก่น ม.๘
  - หนองผืออี เนื้อที่ ๖๔ ไร่
  - หนองลุ่มจิว เนื้อที่ ๔ ไร่

๓. น้ำใต้ดิน นับว่าเป็นแหล่งน้ำที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะตำบลหนองอีบุตร มีระดับน้ำใต้ดิน อยู่ตื้นมาก สามารถสูบน้ำใต้ดินขึ้นมาเพาะปลูกพืชได้ ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง บ้านนิคมหนองบัว ม.๕ และบ้านหัวนาคำ ม. ๖ สองหมู่บ้านนี้ มีการนำน้ำใต้ดินขึ้นมาปลูกพืชในฤดูแล้ง ระดับน้ำใต้ดิน เฉลี่ยอยู่ระหว่าง ๖ - ๙ เมตร ถ้าหากมีการขุดเจาะ ก็สามารถนำน้ำใต้ดินขึ้นมาทำการเกษตรได้ อย่างพอเพียง

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

๑) โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

อ่างเก็บน้ำห้วยผึ้ง-ห้วยผา อยู่ทางทิศเหนือของตำบลนิคมห้วยผึ้งพื้นที่ หมู่ที่ ๑๓ เป็นอ่างเก็บน้ำของชลประทานที่สามารถเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในการเกษตรและทำน้ำประปาอำเภอห้วยผึ้ง อ่างเก็บน้ำนี้สามารถเก็บน้ำได้มากถึง ๑ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ส่งน้ำของอ่างเก็บน้ำห้วยผึ้งในฤดูฝนสามารถส่งน้ำได้ถึง ๕,๐๐๐ ไร่ ในฤดูแล้งสามารถส่งน้ำเพื่อการเกษตรได้ถึง ๘๐๐ ไร่ หมู่บ้านที่ได้รับประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำห้วยผึ้ง-

ห้วยผาคือ หมู่บ้านในตำบลนิคมห้วยผึ้ง และบ้านหนองอีบุตร ม. ๑,๒,๓,๔ บ้านนิคมหนองบัว ม. ๕ บ้านหัวนาคว่ำ ม. ๖ บ้านนาหัวเมย ม. ๗ บางส่วน

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ที่	ชื่ออ่าง/ประตูละบายน้ำ	หมู่ที่	ความจุที่ระดับน้ำสูงสุด (ล้าน ลบ.ม.)	ความจุที่ระดับน้ำเก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
๑	อ่างเก็บน้ำห้วยผึ้ง-ห้วยผา	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗	๑	๑	๕,๐๐๐

ที่มา : ชลประทานกาฬสินธุ์, พ.ศ.๒๕๖๗.

๒) โครงการชลประทานขนาดเล็ก

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก

ที่	หมู่ที่/ตำบล	โครงการ						รวมปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	รวมพื้นที่ได้รับประโยชน์ (ไร่)
		อ่างเก็บน้ำ	ท่อระบายน้ำ	ฝาย	ระบบส่งน้ำ	สถานีสูบน้ำ	รวม		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ที่มา : ชลประทานกาฬสินธุ์, พ.ศ.๒๕๖๗

๓) แหล่งน้ำอื่น ๆ

(๑) สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจิว ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร)

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ที่	หมู่ที่/ตำบล	ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๘		รวม	
		ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ
๑	๑/หนองอีบุตร	๕๐	๕๐	๕	๕	๕๕	๕๕
๒	๒/หนองอีบุตร	๗๐	๗๐	๕	๕	๗๕	๗๕
๓	๓/หนองอีบุตร	๘๐	๘๐	๕	๕	๘๕	๘๕
๔	๔/หนองอีบุตร	๙๐	๙๐	๕	๕	๙๕	๙๕
๕	๕/หนองอีบุตร	๖๐	๖๐	๕	๕	๖๕	๖๕
๖	๖/หนองอีบุตร	๙๐	๙๐	๕	๕	๙๕	๙๕
๗	๗/หนองอีบุตร	๘๐	๘๐	๕	๕	๘๕	๘๕
๘	๘/หนองอีบุตร	๗๐	๗๐	๕	๕	๗๕	๗๕

ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินกาฬสินธุ์ พ.ศ. ๒๕๖๘

(๒) บ่อบาดาล

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลบ่อบาดาล

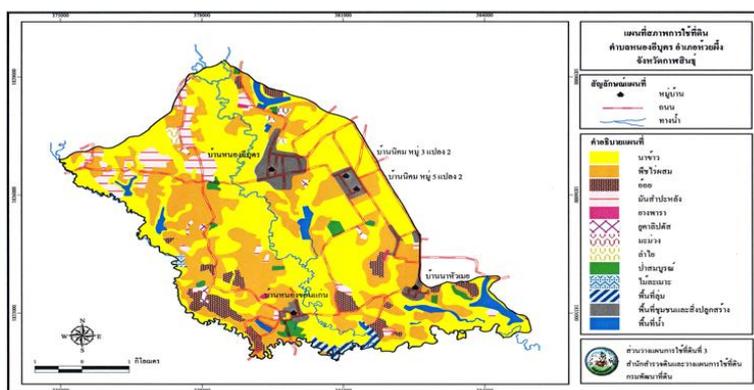
ที่	หมู่ที่/ตำบล	ด้านการเกษตร (บ่อ)	ด้านอุปโภค - บริโภค (บ่อ)	รวม (บ่อ)

	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๘

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๑๑๕	
พืชไร่	๘๗๗๓	
ไม้ยืนต้น	-	
ไม้ผล	๑๒๔	
พืชสวน	๑๔๙	
พื้นที่นา	๑๑,๔๒๖	
พืชน้ำ	-	
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	-	
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	-	
พื้นที่ลุ่ม	๒๐๕	
พื้นที่น้ำ	๘๘๔	
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๑,๐๗๕	
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๔๔	

รูปที่ 3-2 แผนที่สภาพการไว้ที่ดิน ตำบลหนองอีบุตร อำเภห้วยผึ้ง จังหวัดบุรีรัมย์
ที่มา : สำนักงานสภาพการไว้ที่ดินที่ 2 สทว. 2549

ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลหนองอีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ประชากรตำบลหนองฮีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง ประชากรมีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม มีพื้นที่การเกษตร
จำนวน ๒๒,๙๔๘ ไร่ (ร้อยละ ๙๘ ของพื้นที่ตำบล) โดยอยู่พื้นที่ในเขตชลประทานร้อยละ ๕,๐๐๐ ไร่

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลด้านพืช

หมู่ที่	พื้นที่ ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							
		ข้าว (ไร่)	อ้อย โรงงาน (ไร่)	มัน สำปะหลัง (ไร่)	ยางพารา (ไร่)	ไม้ผล (ไร่)	.... (ไร่)	พืช อื่นๆ (ไร่)	รวมพื้นที่ การเกษตร ทั้งหมด (ไร่)
พื้นที่รวม	๒๒,๙๔๘	๑๑,๔๒๖	๘,๓๖๐	๔๑๓	๑๔๙	๑๒๔	๐	๐	๒๐,๔๗๒

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

หมู่ที่	เกษตรกร ผู้เลี้ยงสัตว์ รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
๑	๓๑	๗๒	-	๑๕	๖	๖๕๐	๓๒๐	-	-
๒	๒๕	๔๕	-	๘	๑๒	๒๘๐	๑๘๕	-	-
๓	๒๑	๔๖	-	๑๒	๑๕	๔๒๐	๒๑๐	-	-
๔	๓๑	๖๔	-	๑๑	-	๓๑๐	๑๐๕	-	-
๕	๔๑	๖๑	-	๑๘	๑๐	๖๘๐	๑๑๕	-	-
๖	๓๐	๔๓	-	๑๒	๑๖	๗๒๐	๙๐	-	-
๗	๒๙	๕๔	-	๑๓	๑๓	๘๓๐	๑๑๐	-	-
๘	๒๙	๔๓	-	๑๖	๑๖	๓๖๐	๑๒๐	-	-
รวมทั้งหมด	๒๓๒	๔๒๘	๐	๑๐๕	๘๘	๔,๒๕๐	๑,๒๕๕	๐	๐

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๘

- โรงงานผลิตอาหารสัตว์ .....แห่ง คือ .....

ชื่อโรงงาน.....ที่ตั้ง.....

- โรงงานฆ่าสัตว์ปีกมาตรฐาน .....แห่ง คือ .....

ชื่อโรงงาน.....ที่ตั้ง.....

- ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่ .....จำนวน คือ

ชื่อฟาร์ม.....ที่ตั้ง.....

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

หมู่ที่	เกษตรกร รวม (ราย)	กุ้งทะเล	กุ้งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	สัตว์น้ำ สวยงาม	สัตว์น้ำอื่น ๆ
๑	๒	-	-	-	-	-	๒
รวมทั้งหมด	๒	๐	๐	๐	๐	๐	๒

ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ถ้าไม่มี ให้ใส่ว่า ไม่มี)

ไม่มี

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑.๑ เกษตรกร

๑) ครุฑเรือและประชากร

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนครุฑเรือ และประชากร ตำบลหนองฮีบุตร

ที่	หมู่ที่	ครุฑเรือ ทั้งหมด	ครุฑเรือ เกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
รวม		๑,๐๘๖	๑,๐๗๒	๒,๒๐๕	๒,๒๒๔	๔,๔๒๙

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอห้วยผึ้ง ,พ.ศ. ๒๕๖๙

๒) หัวหน้าครุฑเรือเกษตรกรจำแนกตามอายุ

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนหัวหน้าครุฑเรือจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครุฑเรือ	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๒๒๗	๒๑.๓๗
๕๖ - ๖๕ ปี	๔๔๖	๔๒.๐๐
๔๖ - ๕๕ ปี	๒๗๔	๒๕.๘๐
๓๖ - ๔๕ ปี	๘๘	๘.๒๙
๒๖ - ๓๕ ปี	๒๗	๒.๕๔
๑๘ - ๒๕ ปี	๐	๐
รวม	๑,๐๖๒	๑๐๐

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอห้วยผึ้ง ,พ.ศ. ๒๕๖๙

๓) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครุฑเรือ	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก	๑,๐๖๒	๑๐๐
ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นรอง	-	-
รวม	๑,๐๖๒	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๘

๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครอง	ครุฑเรือ	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๑,๐๐๐	๙๔.๑๖
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ท้าฟรี)	-	-
เช่า	๖๒	๕.๘

รวม	๑,๐๖๒	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๔

๕) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๑,๐๖๒	-	-	-	๑,๐๖๒

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๔

๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน: ๑๗๑,๒๓๑ บาท/ปี หรือ ๑๕,๑๐๓ บาท/เดือน (ภาคอีสาน ปี ๒๕๖๖)

รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน: ๒๔๖,๐๐๐ บาท/ปี หรือ ๒๐,๕๐๐ บาท/เดือน ส่วนต่าง (ขาดดุล): -๖๔,๗๖๙ บาท/ปี
หรือ -๕,๓๙๖ บาท/เดือน เงินช่วยเหลือที่ต้องพึ่งพา: ๖๐,๒๘๘ บาท/ปี หรือ ๕,๐๒๔ บาท/เดือน

๗) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

แหล่งสินเชื่อหลักสำหรับเกษตรกร

๑. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

เป็นแหล่งสินเชื่อหลักของเกษตรกรไทย จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๙ เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกร
กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตร

ประเภทสินเชื่อที่สำคัญ:

สินเชื่อเพื่อการผลิตทางการเกษตร (ปลูกข้าว พืชไร่ พืชผัก ไม้ผล ปศุสัตว์)

สินเชื่อรวมกลุ่ม

สินเชื่อแบบกำกับแนะนำ

สินเชื่อ SME เกษตร

สินเชื่อเกษตรวิวัฒน์ (วงเงินสูงสุด ๘ ล้านบาท สำหรับบุคคลอายุ ๕๐-๕๙ ปี)

สินเชื่อสานฝันสร้างอาชีพ (อัตราดอกเบี้ย ๔% ต่อปี)

ภาวะหนี้สินของเกษตรกร

ข้อมูลหนี้สินครัวเรือน (ระดับประเทศ ปี ๒๕๖๖)

หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน: ๑๙๗,๒๕๕ บาท

ภาคอีสานมีหนี้สินในระดับสูง เนื่องจากรายได้ต่ำที่สุดในประเทศ

สาเหตุหลักของหนี้สิน:

ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรสูง (ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เครื่องจักรกล)

รายได้จากการเกษตรไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศและราคาผลผลิต

ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูงกว่ารายได้

หนี้บัตรเครดิต

หนี้นอกระบบ

๘) ประเพณี และวัฒนธรรม

(๑) การนับถือศาสนา

ประชากรตำบลโนนนาจานนับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดึกดำบรรพ์ปฏิบัติสืบทอดกันมาจากรบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ ซึ่งงานบุญที่ถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น บุญข้าวจี บุญพระเวส บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟ บุญเบิกบ้าน การทอดเทียนพรรษา บุญข้าวกระยาสาทร บุญกฐิน บุญผ้าป่า เป็นต้น

(๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

บุญประเพณีที่ชาวบ้านเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ โดย ฮีต ๑๒ คือ ประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี

- เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาสกรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้ว โดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องอาบัติ (กระทำผิด) สงฆ์ที่เสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตน แล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

- เดือนยี่ ท้าบุญคุณลาน (คุ้มข้าวใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว หน้าและต่อข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์ เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ผันตักต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีทำบุญคุณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจึงจะขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพไปยังยุ้งข้าว และทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวเก่า (ยุ้ง) ข้าวเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

- เดือนสาม บุญข้าวจี เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจีแล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฝังเทคนิถลงข้าวจีและรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี ซึ่งเป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธเจ้า พลังคิดว่า ขนมแบ่งข้าวจีเป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อยพระพุทธองค์คงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงยังรู้จักจิตใจของนาง จึงทรงฉันแบ่งข้าวจีต่อหน้าทำให้เกิดความปีติดีใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแบ่งข้าวจี ท้าบุญข้าวจีถวายพระมาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

- เดือนสี่ บุญพระเวส (บุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ ออกเสียงว่า ผะเหวด เป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญผะเหวด เป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมียิ่งใหญ่ ด้วยการให้ทานหรือทานบารมในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า บุญพระเวสเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่าหากได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์จบภายในวันเดียว อานิสสงส์จะคลบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอารยเมตไตรย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุข ความสมบูรณ์ ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

- เดือนห้า บุญสงกรานต์ (บุญสงกรานต์) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไป ในวันนี้ หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงกรานต์พระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรก่อนพระเจดีย์ทรายและมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง ๓ วัน

- เดือนหก บุญบั้งไฟ เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟและจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่า เป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟ

ชาวบ้านจะมีการแข่งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่น ที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่ มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางที่จะตรงกับประเพณี บุญวันวิสาขบูชาด้วย

- เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปลดปล่อยความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้าน ชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้านและสวนมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรัตนน้ำมนต์

- เดือนแปด บุญเข้าพรรษา การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓ เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ผู้นั้นจะได้มีความสุข หากมิได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศ ประดุจแสงเทียนอันสว่างไสว

- เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามืดห่อใส่ใบตองเรียกว่า ข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่าเป็นช่วงเดือนเก้าผู้ล่วงลับแล้วจะได้รับ การปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้ พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแด่พระภิกษุสามเณร สมทานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

- เดือนสิบ บุญข้าวสาก(กระยาสารท) เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือว่าเป็นการทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วให้ได้ออกมาท่องเที่ยว ไหว้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อข้าวสาก(ข้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าว)ไปวางไว้บริเวณวัดพร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว มารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

- เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา จัดทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้น ในวันที่ครบกำหนดพระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาบวาระ วันนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันทั่ววัด ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมดภาระในการทำงานไร่ อากาศในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสามเณร มีการกวนข้าวทิพย์ถวาย รับศีลสวนมนต์ ฟังเทศน์และถวายผ้าจันทพรรษา ตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและหน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ส่องเรือไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงานอีกด้วย

- เดือนสิบสอง บุญกฐิน เป็นการถวายผ้าจิวรรแด่พระสงฆ์จำพรรษาครบ ๓ เดือน งานบุญนี้มีระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้น มีเรื่องเล่าว่า มีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝน และระยะทางไกลจึงนำผ้าจิวรรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเปรอะเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผลัดเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่งเดือน หลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจิวรรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐินมาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจิวรรพร้อม

อัฐบริขารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐินเพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่งกฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปุยมั้ยายจนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือ แนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เป็นจารีตประเพณีและท่านองคตองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ ๓ ประการคือ สำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ สำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และสำหรับบุคคลธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติในส่วนของชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน มีดังนี้

๑) เมื่อได้ข้าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติ

พี่น้องด้วยกัน

๒) อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่ากล่าวคำหยาบ

๓) ให้ทำศาลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา

๔) ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน

๕) เมื่อถึงวัน ๗, ๘ ค่ำ ๑๔, ๑๕ ค่ำ ให้สมมาท่อนเสา สมมาแม่ขึ้นบันได สมมาผักตุงเฮือน

๖) ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน

๗) ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ รูปเทียน สมมาผ้า และให้เอารูปเทียนถวายพระ

๘) ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ ค่ำ, ขึ้น ๑๕ ค่ำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใต้บาตร

๙) เมื่อพระภิกษุเข้าปริวาสกรรม ให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ รูปเทียน เครื่องอัฐบริขารไปถวายพระ

๑๐) เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเงรจา

๑๑) อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)

๑๒) อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุ รวมถึงสามเณรด้วย

๑๓) อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา

๑๔) เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มีมือแตะบาตร ภิกษุหรือ

สามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

กตม วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปูตา เจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งถ้ามีการเจ็บป่วยโดยที่ไม่ทราบสาเหตุ ชาวบ้านจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เกิดจากผีเข้า ผิดผี หรือไม้กัลบกหลู่เจ้าที่เจ้าทาง จะต้องหาผู้เฒ่าผู้แก่ไปขอมมา เป็นต้น

ผีตาแฮก ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผีเฝ้าไรนา เมื่อชาวบ้านเข้าห้กร้างถางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็นไรนา พวกเขาจะทำพิธีเซียมผีตาแฮกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาหน้าและขั่วกกล้า แต่ละปีเจ้าของนา จะต้องทำพิธีเซียมสังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จะต้องแบ่งข้าวสีเกวียน (จำลอง เล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮกด้วย

คะลำ เป็นสิ่งต้องห้ามที่ห้ามลงไปแล้วไม่ตีไม่งาม เกิดโทษภัย เกิดเสนียดจัญไรแก่ตนและผู้อื่น เช่น

- หญิงยืนเยี้ยว คะลำ (ห้ามผู้หญิงยืนเยี้ยว)

- ย่างข้ามพาข้าว คะลำ (ห้ามเดินลัดวงอาหาร)

- นั่งดินประตู นั่งดินขึ้นไค นั่งหมอน นั่งกลางผู้เฒ่า คะลำ

- นอนหันหัวไปทางตาเร็นตก คะลำ (ห้ามนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตก เพราะทิศตะวันตก

เป็นทิศที่ให้ผีหรือคนตายนอนหันหัวไป)

- โทเถียนเดียวกันกินบ่พร้อมกัน ผู้น้อยกินก่อนผู้ใหญ่ เมียกินก่อนผัว คะลำ

- นุ่งหมผ้าทางกลับ

- ใช้ตีนเขี่ยเสื่อผ้า คะล่ำ
- ผัวเมียผัดกัน ช่มเหงกัน ต้าป้อยญาติกัน คะล่ำ

๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

หมู่ที่	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
๑	-	-	-	-	-	-	๔	๒๘	-	-	-	-
๒	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
๓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
๔	-	-	-	-	-	-	๑	๗	-	-	-	-
๕	-	-	-	-	-	-	๑	๗	-	-	-	-
๖	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
๗	-	-	-	-	-	-	๑	๗	-	-	-	-
๘	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๗	๔๙	๐	๐	๐	๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๔

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๐
เครื่องดื่ม	๐
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๒
ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก	๐
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๐
รวม	๒

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๔

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าสำเร็จรูป	๗	หนองอีบุตร	๗
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อตำบลหนองบัว	๕	หนองอีบุตร	๑๕

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าย้อมครามธรรมชาติบ้าน หนองอีบุตรหมู่ที่ ๑	๑	หนองอีบุตร	๑๖
วิสาหกิจชุมชนการเลี้ยงโคเนื้อแบบยังสมาร์ทฟาร์ม ตำบลหนองอีบุตร	๑	หนองอีบุตร	๑๕
วิสาหกิจชุมชนผลิตผักปลอดสารเคมี	๑	หนองอีบุตร	๑๑
วิสาหกิจชุมชนเกษตรพัฒนา ภูพาน ลำปาว กาฬสินธุ์	๑	หนองอีบุตร	๑๓
วิสาหกิจชุมชนทำเกษตรอินทรีย์นิคมหนองบัว สุภาพชุมชน	๕	หนองอีบุตร	๑๐
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มถั่วลิสงหัวทรายตรา ๙ หัวง	๔	หนองอีบุตร	๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๔

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๔

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์, พ.ศ. ๒๕๖๔

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร

หมู่ที่	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศตปช.	ศบกต.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฎิรูป	
๑	๑	-	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๕	-	-	-	-	-	๑	๑	๑	-
รวม	๑	๐	๑	๑	๑	๒	๒	๒	๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๔

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตารางที่ ๒๕ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร

หมู่ที่	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ผนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอдин อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๒	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๓	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๔	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๕	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๖	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๗	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๘	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
รวม	๘	๘	๘	๘	๘	๘	๘	๘	๘

หมายเหตุ : อาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หมู่ที่

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๔

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

ตำบลหนองอีบุตร มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่' โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้นำดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน จำนวน ๐ คน

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้าน

หมู่ที่	จำนวน (ราย)	องค์ความรู้ด้าน
รวม	๐	๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๔

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ที่	ชื่อศูนย์ (ลำดับที่ ๑ ศูนย์หลัก ลำดับถัดไป ศูนย์เครือข่าย)	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๑	ศพก.อำเภอห้วยผึ้ง	ข้าว	๑	หนองอีบุตร

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๔

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ..... กลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่

ที่	หมู่ที่	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวน พื้นที่ (ไร่)
-	-	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง, พ.ศ. ๒๕๖๔

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลหนองอีบุตร อำเภอยี่งอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้าข้าว

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[✓] น้ำฝน [✓]ชลประทาน [ ] บ่อน้ำบาดาล [ ] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ).....

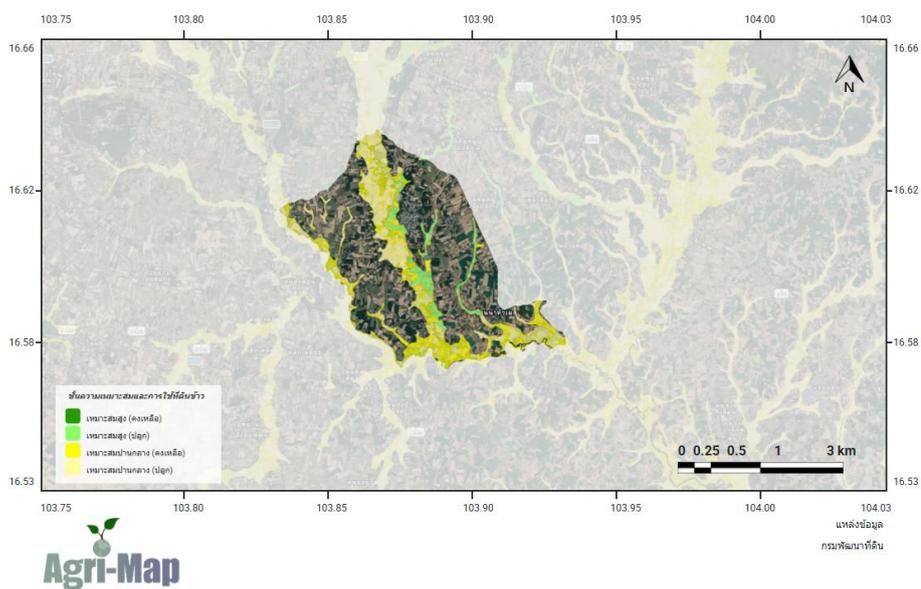
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๑) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ ๒๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

หมู่ที่	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวม ต.หนองอีบุตร	๘๗๕	๓,๒๒๙	๓,๐๗๒	๐	๗,๑๗๖
หมู่ที่ ๑	๐	๖๕	๔๙๗	๐	๕๖๒
หมู่ที่ ๒	๖๕	๑,๘๕๘	๔๙๔	๐	๒,๓๖๗
หมู่ที่ ๓	๐	๑๐๑	๒๑๙	๐	๓๒๐
หมู่ที่ ๔	๔๕๐	๖๗๓	๓๒๙	๐	๑,๔๕๒
หมู่ที่ ๕	๐	๔๕	๖๗๓	๐	๗๑๘
หมู่ที่ ๖	๐	๔๐	๔๑๑	๐	๔๕๑
หมู่ที่ ๗	๐	๓๑๗	๒๑๖	๐	๕๓๓
หมู่ที่ ๘	๓๖๐	๑๒๓	๒๘๓	๐	๗๖๖

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอยี่งอ, พ.ศ. ๒๕๖๔

ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

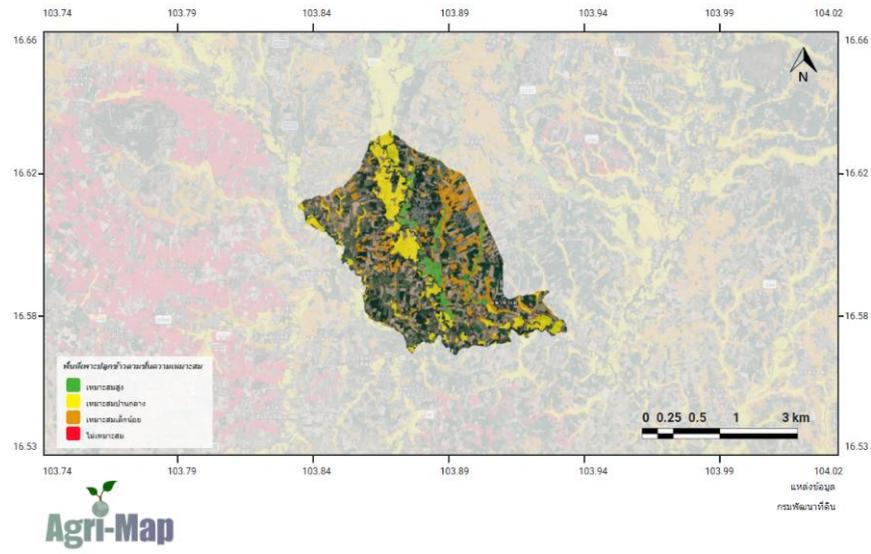
(ที่มา : Agri-Map, พ.ศ.๒๕๖๙)

๒) พื้นที่ปลูกข้าว

ตารางที่ ๓๐ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว

หมู่ที่	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
หมู่ที่ ๑	๑๓๗	๑,๒๑๕.๖๐	๑,๒๑๕.๖๐	๘๔.๔	๒.๕
หมู่ที่ ๒	๖๙	๕๘๒.๕๐	๕๘๒.๕๐	๓๕.๖	๒.๕
หมู่ที่ ๓	๑๐๙	๙๑๙.๒๕	๙๑๙.๒๕	๖๕.๒	๒.๕
หมู่ที่ ๔	๒๐๙	๑,๖๙๙.๘๓	๑,๖๙๙.๘๓	๑๑๙.๖	๒.๕
หมู่ที่ ๕	๘๗	๖๙๗.๐๐	๖๙๗.๐๐	๕๖.๔	๒.๕
หมู่ที่ ๖	๒๕	๑๖๒.๐๐	๑๖๒.๐๐	๑๖.๘	๒.๕
หมู่ที่ ๗	๑๓๖	๑,๑๙๐.๙๐	๑,๑๙๐.๙๐	๗๗.๒	๒.๕
หมู่ที่ ๘	๗๗	๕๙๐.๐๐	๕๙๐.๐๐	๓๕.๖	๒.๕
รวม	๘๓๐	๖,๘๖๖.๕๘	๖,๘๖๖.๕๘	๔๙๐.๘	๒.๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)

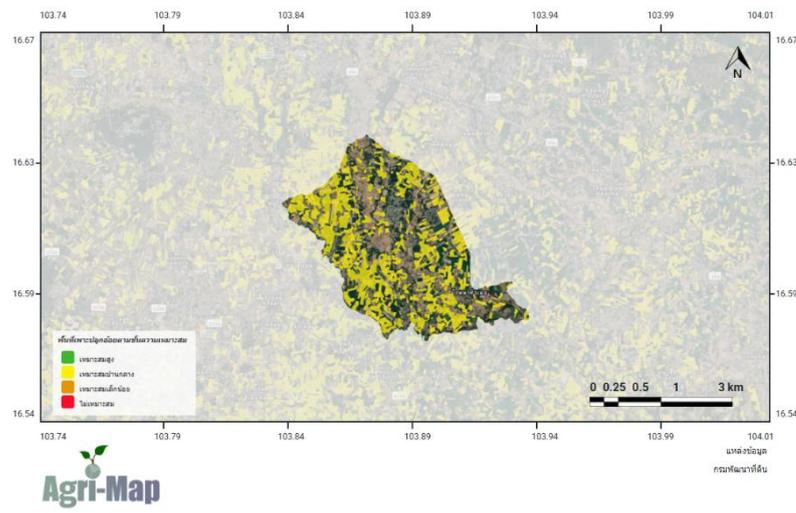
(ที่มา : ที่มา : Agri-Map, พ.ศ.๒๕๖๙)

(๓) พื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๑ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม

หมู่ที่	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อย (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวม ต.หนองอ้อบุตร	๐	๘๕๘๑.๓๗	๔.๘๗	๐	๘๕๘๖.๒๔
หมู่ที่ ๑	๐	๑๑๒	๔.๗๘	๐	๑๑๖.๗๘
หมู่ที่ ๒	๐	๗๘๔	๐	๐	๗๘๔
หมู่ที่ ๓	๐	๒๔๓๕	๐	๐	๒๔๓๕
หมู่ที่ ๔	๐	๑๔๑๕.๑๐	๐	๐	๑๔๑๕.๑๐
หมู่ที่ ๕	๐	๔๕๔	๐	๐	๔๕๔
หมู่ที่ ๖	๐	๔๓๕	๐	๐	๔๓๕
หมู่ที่ ๗	๐	๒๓๑.๑๒	๐	๐	๒๓๑.๑๒
หมู่ที่ ๘	๐	๒๗๑๐.๑๕	๐	๐	๒๗๑๐.๑๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม

(ที่มา : Agri-Map, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในตำบล/อำเภอ)

๑) การใช้พันธุ์ดี ใช้พันธุ์ข้าวที่ได้รับการรับรองจากกรมการข้าว เช่น ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕, กข๖, กข๑๕, พันธุ์พื้นเมือง เลือกเมล็ดพันธุ์ที่มีความงอกสูง สมบูรณ์ ไม่มีโรคและแมลงศัตรูปนเปื้อน บางส่วนยังใช้พันธุ์พื้นเมืองที่เก็บรักษาไว้เอง

๒) การเตรียมดิน ไถพรวนดิน ๒-๓ ครั้ง เพื่อกลบตอซังและวัชพืช ไถตะและไถแปรเพื่อให้ดินร่วนซุย ปรับระดับพื้นที่นาให้เรียบเพื่อการกักเก็บน้ำ ส่วนหนึ่งใช้รถไถเดินตาม บางส่วนใช้รถไถขนาดใหญ่ให้เข้าบริการ

๓) การปลูกปักดำโดยใช้กล้าอายุ ๒๕-๓๐ วัน ปักดำระยะ ๒๕x๒๕ ซม. หรือ ๓๐x๓๐ ซม. บางส่วนใช้วิธีหยอด (โดยเฉพาะนาดอน) จำนวนเมล็ดต่อหลุม ๓-๕ ต้น

๔) ระบบการให้น้ำที่พึ่งพาน้ำฝนเป็นหลัก (ทำนาปีเดียว) มีการสูบน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น หนอง บึง คลอง บางพื้นที่มีระบบส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ใช้ปั้มน้ำแบบเครื่องยนต์ดีเซลหรือปั้มน้ำไฟฟ้า

๕) การดูแลรักษา พรวนดินระหว่างแถว (กำจัดวัชพืช) เดินเช็ดหญ้าในแปลงนา ๑-๒ ครั้ง ตรวจสอบระดับน้ำให้เหมาะสมกับระยะการเจริญเติบโต ซ่อมแซมในส่วนของตาย

๖) การใส่ปุ๋ย ปุ๋ยเคมี: ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๘ ก่อนปักดำ ใส่ปุ๋ยยูเรียแบ่งใส่ ๒-๓ ครั้ง ตามระยะการเจริญเติบโต ปุ๋ยอินทรีย์: ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ในพื้นที่ที่ทำเกษตรอินทรีย์ บางส่วนใช้ปุ๋ยชีวภาพร่วมด้วย

๗) การเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวเมื่อข้าวแก่จัด เมล็ดแข็ง (ประมาณ ๘๐-๘๕% สุก) ใช้เครื่องเกี่ยวนวดข้าว ให้เข้าบริการ บางส่วนเก็บเกี่ยวด้วยมือ (ใช้เคียว) ในแปลงเล็กหรือแปลงที่เข้าเครื่องไม่ได้ ตากข้าวเปลือกให้แห้งบนลานตาก

๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ตากข้าวเปลือกให้มีความชื้นประมาณ ๑๔% สีข้าวด้วยเครื่องสีข้าวในหมู่บ้านหรือโรงสีในอำเภอ เก็บรักษาในถังฉาง ถังสาน หรือไซโล คัดเมล็ดพันธุ์ไว้สำหรับฤดูกาลหน้า

๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู สสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชอย่างสม่ำเสมอ ๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด: เพี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพี้ยไฟ หนอนกอ ใช้วิธีชีวภาพ: ปล่อยตัวทำธรรมชาติ ใช้น้ำหมักชีวภาพ การจัดการแบบผสมผสาน (IPM) ในกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการอบรม ไถกลบตอซังหลังเก็บเกี่ยวเพื่อลดการระบาดของ

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอห้วยผึ้ง มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาปี					←	→					←	→

ภาพที่ ๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูก

๑.๕ ต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี พ.ศ. ๒๕๖๘

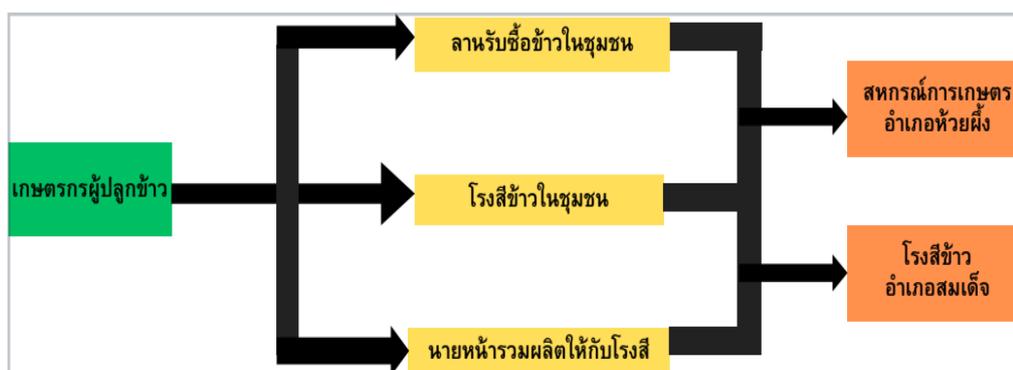
รายการ (ตัวอย่าง)	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ	
ไถตะ	ไถตะ	๒๕๐-๓๐๐	๒๕๐-๓๐๐	ครั้งละ ๒๕๐-๓๐๐ บาท		
ไถแปร	ไถแปร	๒๕๐-๓๐๐	๒๕๐-๓๐๐	ครั้งละ ๒๕๐-๓๐๐ บาท		
ไถยกร่อง (กรัมเบอร์)	ไถพรวน/คราด	๒๐๐-๒๕๐	๒๐๐-๒๕๐			
พันธุ์อ้อย	พันธุ์ข้าว	๑๕๐-๒๐๐	๑๕๐-๒๐๐	๑๕-๒๐ กก./ไร่		
ปลูก (รถปลูก)	ปักดำ/หยอด/หว่าน	๕๐๐-๑,๐๐๐	๕๐๐-๑,๐๐๐			
ยากันวัชพืช (๒ ครั้ง)	ถอนหญ้า/เช็ดหญ้า	๓๐๐-๔๐๐	๓๐๐-๔๐๐	หากจำเป็น		

กลบร่อง	ปุ๋ยเคมี	๘๐๐-๑,๒๐๐	๖๐๐-๑,๐๐๐	๕๐-๘๐ กก./ไร่, ๒-๓ ครั้ง		
คายนํ้า	ค่าแรงใส่ปุ๋ย	๑๕๐-๒๐๐	๑๕๐-๒๐๐	๒-๓ ครั้ง		
ปุ๋ย ๘๐ กก./ไร่ (๒ ครั้ง)	ค่านํ้า/ค่าไฟสูบน้ำ	๓๐๐-๕๐๐	๕๐๐-๘๐๐			
ค่าแรงใส่ปุ๋ย	เก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	๘๐๐-๑,๒๐๐	๖๐๐-๑,๒๐๐			
ให้นํ้า ๘ ครั้ง/ปี	ขนส่ง	๖๐-๗๐	๖๐-๗๐	๑๒๐ บาท/ตัน		
เก็บเกี่ยวต้นละ ๑๒๐ บาท	ค่าเสื่อมอุปกรณ์	๑๐๐-๒๐๐	๑๐๐-๒๐๐			
คิบ ต้นละ ๖๐	เบ็ดเตล็ด	๒๐๐-๓๐๐	๒๐๐-๓๐๐			
บรรทุกต้นละ ๑๒๐ บาท	รวม	๕,๑๖๐-๘,๕๐๐	๕,๑๖๐-๘,๕๐๐			
ค่าบริการ	โลดะ	๒๕๐-๓๐๐	๒๕๐-๓๐๐	ครั้งละ ๒๕๐-๓๐๐ บาท		
ค่าเช่า	ไถแปร	๒๕๐-๓๐๐	๒๕๐-๓๐๐	ครั้งละ ๒๕๐-๓๐๐ บาท		
รวม	ไถพรวน/คราด	๒๐๐-๒๕๐	๒๐๐-๒๕๐			

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอยี่งอ พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

๑) วิธีการตลาด

ภาพที่ ๑๐ แสดงวิธีการตลาดข้าว ตำบลหนองอีบุตร อำเภอยี่งอ

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอยี่งอ พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

มีแหล่งรับซื้อ รวม แห่ง

- อยู่ในหมู่ที่ ๘ ตำบล หนองอีบุตร จำนวน ๑ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๑ ตำบล หนองอีบุตร จำนวน ๓ แห่ง

มีโรงงาน - รวม - แห่ง -

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกในตำบลหนองอีบุตร อำเภอยี่งอ จำนวน ๓ ราย และมีเกษตรกรที่เป็น

ต้นแบบในพื้นที่ จำนวน ๓ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๓ แสดงเกษตรกรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๑	หนองฮีบุตร	ข้าว	การเพิ่มผลิตข้าว
๒	๔	หนองฮีบุตร	ถั่วลิสง	การปลูกถั่วลิสงหลังนา
๓	๕	หนองฮีบุตร	พืชผัก	การปลูกผักอินทรีย์

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วย, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) องค์กรเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ ๓๔ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.	๑	ศูนย์ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตสินค้าเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง
วิสาหกิจชุมชน	๘	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าสำเร็จรูป วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อตำบลหนองบัว วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าอ้อมครามธรรมชาติบ้านหนองฮีบุตรหมู่ที่ ๑ วิสาหกิจชุมชนการเลี้ยงโคเนื้อแบบยังสามารถทำฟาร์มตำบลหนองฮีบุตร วิสาหกิจชุมชนผลิตผักปลอดสารเคมี วิสาหกิจชุมชนเกษตรพัฒนา ภูพาน ลำปาว กาฬสินธุ์ วิสาหกิจชุมชนทำเกษตรอินทรีย์นิคมหนองบัวสู่สุขภาพชุมชน วิสาหกิจชุมชนกลุ่มถั่วลิสงควัทรายตรา ๔ แห่ง
กลุ่มแม่บ้าน	๑	กลุ่มทอผ้าอ้อมครามธรรมชาติบ้านหนองฮีบุตรหมู่ที่ ๑ กลุ่มผลิตผักปลอดสารเคมี

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๓๕ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าข้าว ตำบลหนองฮีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง

	ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
สถานการณ์ปัจจุบัน	- พื้นที่เพาะปลูกข้าวเหนียว (พันธุ์ กข.๖, กอเดียว) - เกษตรกร ๙๐% ของประชากรทำนาและเลี้ยงสัตว์ - ปลูกข้าวนาปี ทั้งพาน้ำฝน-มีโครงการอ่างเก็บน้ำลำพะยังส่งน้ำเข้าพื้นที่	- โรงสีข้าวชุมชนตำบลหนองฮีบุตร - สหกรณ์การเกษตรห้วยผึ้ง จำกัด - พ่อค้าคนกลางเข้ารับซื้อในฤดูเก็บเกี่ยว - มีการรวบรวมข้าวกองกลาง	- ตลาดท้องถิ่น - ผู้ค้าส่งรับซื้อ - ข้าวเปลือก ราคา ๑๓,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท/ตัน
ปัญหา Pain point	- ฝนทิ้งช่วง ผลผลิตไม่แน่นอน - พื้นที่กระจาย	- โรงสีมีจำกัด ต้องรอคิว - พ่อค้าคนกลางกดราคา	ราคาผันผวนตามฤดูกาล

		เกษตรกรรายย่อย - ต้นทุนเครื่องจักรสูง - ขาดข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกที่แม่นยำ - เกษตรกรสูงอายุ ขาดแคลนแรงงาน	ขาดอำนาจต่อรอง - ไม่มีคลังสินค้าเพียงพอ - การรวบรวมผลผลิตไม่ทั่วถึง - ขาดมาตรฐานการจัดเก็บ	- ขาดช่องทางการตลาดตรง - ไม่รู้ข้อมูลความต้องการตลาด - การกระจายสินค้าไม่ทั่วถึง
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- DOAE Smartcheck: ตรวจสอบความเหมาะสมพื้นที่ - Ricult: ข้อมูลดาวเทียมพยากรณ์อากาศ แนะนำการใส่ปุ๋ย-รดน้ำ - Rice Pest Monitoring: เตือนภัยโรคและแมลง- ปูย - รายแปลง: คำแนะนำการจัดการดินและปุ๋ย - ระบบ GPS/Drone: สำรวจพื้นที่แม่นยำ	- แอปชอปปิงไทย: คำนวณต้นทุน-กำไร, ตลาดกลางซื้อขาย - OAE OIC: ข้อมูลราคาสินค้าเกษตร แหล่งรับซื้อ - Blockchain: ตรวจสอบย้อนกลับแหล่งที่มา - ระบบ IoT: ควบคุมอุณหภูมิ-ความชื้นคลังสินค้า - แพลตฟอร์มรวมกลุ่ม: เพิ่มอำนาจต่อรอง	- E-Commerce Platform: Shopee, Lazada, Facebook Marketplace - แอปตลาดเกษตรกร: เชื่อมผู้ผลิต-ผู้บริโภคตรง - ระบบ QR Code: ข้อมูลผลิตภัณฑ์มาตรฐาน GAP - Digital Marketing: โปรโมทแบรนด์ข้าว - แอป Kaset ๑๐๐๕: ข้อมูลราคาตลาด
	สถานการณ์ปัจจุบัน	- เกษตรกรรายย่อยเฉลี่ย <๑๐ ไร่/ราย - อายุเฉลี่ย ๕๐+ ปี - มีกลุ่มเกษตรกร Smart Farmer บางส่วน - ใช้สมาร์ทโฟน LINE, Facebook	- โรงสีชุมชน - สหกรณ์การเกษตร - พ่อค้าคนกลาง - เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร - หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร	- ผู้บริโภคท้องถิ่น - ผู้ค้าส่ง - ร้านค้า Modern Trade
	ปัญหา Pain point	- ขาดความรู้เทคโนโลยีใหม่ - ไม่มีเวลาเรียนรู้ระบบซับซ้อน - ไม่เชื่อมั่นในเทคโนโลยี - ถูกหลอกลวงไม่สืบทอดอาชีพ - ขาดทักษะดิจิทัล	- ขาดความโปร่งใสในการค้า - การสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพ - ข้อมูลไม่เชื่อมโยงกัน - ไม่มีมาตรฐานเดียวกัน - ขาดการประสานงาน	- ไม่รู้แหล่งที่มาสินค้า - ขาดความเชื่อมั่นในคุณภาพ - ไม่สามารถเข้าถึงผู้ผลิตตรง
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- YouTube/TikTok: เรียนรู้เทคนิคการทำนาสมัยใหม่ - LINE Group: แลกเปลี่ยนความรู้ ประสานงาน - แอปชาวมัคคุเทศก์: UI ใช้งานง่าย ภาษาท้องถิ่น - Smart Farmer Training:	- แพลตฟอร์ม B๒B: เชื่อมโยงโรงสี-สหกรณ์-เกษตรกร - ระบบ Dashboard: แสดงข้อมูลแบบ Real-time - Chatbot/AI: ตอบคำถามอัตโนมัติ	- แอป Scan & Verify: สแกน QR ตรวจสอบแหล่งที่มา - Review/Rating System: สร้างความเชื่อมั่น - Direct Messaging:

		อบรมเกษตรกรรุ่นใหม่ - กระดานเศรษฐี: วิเคราะห์ความคุ้มค่า	- Video Conference: ประชุมออนไลน์ - ระบบจัดการสมาชิก:ฐานข้อมูลเกษตรกร	ติดต่อเกษตรกรตรง
	สถานการณ์ปัจจุบัน	- ข้าวเปลือกเหนียว กข.๖ - คุณภาพพิเศษ: เหนียวนุ่มหอม ไม่ติดมือ - ผลผลิต ๕๐๐-๕๐๐ กก./ไร่ - เก็บเกี่ยว พ.ย.-ธ.ค.	- ไม่มีการแปรรูป - ไม่มีการรวมกลุ่มที่ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง - จำหน่ายเป็นข้าวเปลือกให้พ่อค้าคนกลาง	- โรงสีข้าวในพื้นที่ - สหกรณ์การเกษตรห้วยผึ้ง จำกัด - พ่อค้าคนกลางเข้ารับซื้อในฤดูเก็บเกี่ยว - มีการรวบรวมข้าวกองกลาง
	ปัญหา Pain point	- คุณภาพไม่สม่ำเสมอ-ความชื้นไม่คงที่ - ปนเปื้อนข้าวพันธุ์อื่น - การเก็บรักษาไม่ถูกวิธี - ขาดการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	- การสีทำให้เสียคุณภาพ - ไม่มีการแยกเกรด - บรรจุภัณฑ์ไม่ทันสมัย - ขาดการตรวจสอบคุณภาพ - ต้นทุนการแปรรูปสูง	- สินค้าหมดอายุ/เก่า - ขาดความหลากหลาย - บรรจุภัณฑ์ไม่น่าสนใจ - ไม่มีเอกลักษณ์ทางการครบถ้วน - ราคาแพงกว่าข้าวทั่วไป
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- IoT Sensor: วัดความชื้นข้าวเปลือก - AI Image Recognition: คัดแยกคุณภาพ - Weather Forecast App: กำหนดเวลาเก็บเกี่ยว - GPS Tracking: ติดตามจุดเก็บเกี่ยว - Digital Logbook: บันทึกข้อมูลการผลิต	- QR Code/Blockchain: ตรวจสอบย้อนกลับทุกขั้นตอน - ระบบจัดการคลังสินค้า (WMS): ควบคุม Stock - AI Grading System: แยกเกรดอัตโนมัติ - Smart Packaging: บรรจุภัณฑ์อัจฉริยะ - Certificate Management: จัดการใบรับรอง GI/GAP	- E-Label/NFC: ข้อมูลผลิตภัณฑ์ครบถ้วน - Inventory System: แจ้งเตือนสินค้าใกล้หมดอายุ - AR/VR: เกี่ยวชมแปลงนา Virtual Tour - Subscription Model: สั่งซื้อประจำ - Price Comparison: เปรียบเทียบราคาแบบ Real-time

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๓๖ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพัฒนาคุณภาพข้าวปลอดภัย ตำบลหนองอู่บุตร
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรยั่งยืน จังหวัดกาฬสินธุ์
๓. แนวทางการพัฒนา	แนวทางการพัฒนาการเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและรายได้เกษตรกร
๔. หลักการและเหตุผล	เกษตรกรตำบลหนองอู่บุตร ทำนาเป็นอาชีพหลักมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ผลผลิตเฉลี่ย ๔๐๐ กก./ไร่ เนื่องจากเกษตรกรมีการปลูกข้าวอย่างต่อเนื่อง การใช้ปุ๋ยเคมี การใช้สารเคมีเพื่อป้องกันโรคแมลง โดยหวังว่าจะช่วยเพิ่มผลผลิตและเพิ่มรายได้ไม่คำนึงถึงกระทบของการผลิตแต่ละครั้ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีการเผาตอซังข้าว จึงทำให้อินทรีย์วัตถุในดินลดลง ส่งผลให้ผลผลิตลดต่ำ จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพข้าวข้าวปลอดภัยมุ่งสู่เกษตรกรอินทรีย์
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรในการผลิตข้าวที่ปลอดภัย ๒. เพื่อให้เกษตรกรตระหนักถึงกระบวนการผลิตที่วิธีช่วยเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น ๓. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร ๔. เพื่อสร้างชุมชนและกลุ่มให้มีความเข้มแข็งสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในอนาคต
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑ จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ราย ๒ พื้นที่การผลิตข้าวอินทรีย์และข้าวคุณภาพ ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ไร่ ๓ ต้นทุนการผลิตลดลงร้อยละ ๒๐ ๔ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๕ ๕ กลุ่มเกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP อย่างน้อย ๑ กลุ่ม
๗. พื้นที่เป้าหมาย	ตำบลหนองอู่บุตร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ครอบคลุมพื้นที่ ๘ หมู่บ้าน
๘. กิจกรรมหลัก	๑ จัดอบรมเกษตรกรเรื่องการผลิตข้าว GAP จำนวน ๒ รุ่น ๒ จัดทำแปลงเรียนรู้ข้าว GAP จำนวน ๒ แปลง ๓ ส่งเสริมการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ชีวภาพ และสารชีวภัณฑ์ ๔ พัฒนาระบบการบันทึกข้อมูลการผลิตตามมาตรฐาน

	๕ สนับสนุนการขอรับรองมาตรฐาน GAP ๖ พัฒนาช่องทางทางการตลาดและเชื่อมโยงผู้ซื้อ ๗ จัดตั้งศูนย์จัดการผลผลิตข้าวคุณภาพระดับตำบล
๔. หน่วยงานดำเนินการ	หน่วยงานหลัก: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง หน่วยงานสนับสนุน: สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์, องค์การบริหารส่วนตำบลกุศลิมคุ้มใหม่, กรมส่งเสริมการเกษตร, สหกรณ์การเกษตรเขาวง, กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๘-๒๕๗๐)
๑๑. งบประมาณ	งบประมาณรวม ๔,๕๐๐,๐๐๐ บาท - ปีที่ ๑: ๑,๘๐๐,๐๐๐ บาท - ปีที่ ๒: ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท - ปีที่ ๓: ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท แหล่งงบประมาณ: - งบประมาณจังหวัด ๖๐% - งบประมาณกรมส่งเสริมการเกษตร ๓๐% - งบ อบท. ๑๐%
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑๒.๑ เกษตรกรได้รับการอบรมและพัฒนาศักยภาพ ๒๐๐ ราย ๑๒.๒ แปลงเรียนรู้ข้าว GAP ๒ แปลง ๑๒.๓ พื้นที่ผลิตข้าวอินทรีย์/GAP ๑,๐๐๐ ไร่ ๑๒.๔ กลุ่มเกษตรกรได้รับรองมาตรฐาน ๑ กลุ่ม ๑๒.๕ ศูนย์จัดการผลผลิตข้าวคุณภาพ ๑ ศูนย์
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	ผลลัพธ์เชิงปริมาณ: ๑๓.๑ เกษตรกรลดการใช้สารเคมีลงร้อยละ ๗๐ ๑๓.๒ ต้นทุนการผลิตลดลงเฉลี่ย ๑,๒๐๐ บาท/ไร่ (จาก ๖,๐๐๐ เหลือ ๔,๘๐๐ บาท/ไร่) ๑๓.๓ ราคาข้าวเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๓-๕ บาท/กก. ๑๓.๔ รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๒,๕๐๐-๓,๐๐๐ บาท/ไร่/ปี ๑๓.๕ ผลผลิตข้าวอินทรีย์/GAP ๗๕๐-๘๐๐ ตัน/ปี ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ: ๑๓.๖ เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการผลิตข้าวอินทรีย์และข้าว GAP ๑๓.๗ คุณภาพดินและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ๑๓.๘ ชุมชนมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการการผลิตและการตลาด ๑๓.๙ มีตลาดรองรับผลผลิตที่มั่นคงและยั่งยืน

หมายเหตุ : ถ้ามีมากกว่า ๑ โครงการ สามารถเพิ่มตารางได้

		กิจกรรมที่ ๕ ๕.๑ การ ศึกษาเกี่ยวกับ การเปลี่ยนแปลง ของสภาพภูมิ อากาศ ๕.๒ การศึกษา เกี่ยวกับผลกระทบ ของการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ ๕.๓ การศึกษา เกี่ยวกับผลกระทบ ของการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ ๕.๔ การศึกษา เกี่ยวกับผลกระทบ ของการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ ๕.๕ การศึกษา เกี่ยวกับผลกระทบ ของการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ ๕.๖ การศึกษา เกี่ยวกับผลกระทบ ของการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ ๕.๗ การศึกษา เกี่ยวกับผลกระทบ ของการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ ๕.๘ การศึกษา เกี่ยวกับผลกระทบ ของการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ ๕.๙ การศึกษา เกี่ยวกับผลกระทบ ของการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ ๕.๑๐ การศึกษา เกี่ยวกับผลกระทบ ของการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ	รายงานผลการ ดำเนินงาน	๕.๑ การศึกษา เกี่ยวกับผลกระทบ ของการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ			

บรรณานุกรม

กรมพัฒนาที่ดิน. (๒๕๖๓). แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินตำบลหนองอีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาที่ดิน.
ชลประทานกาฬสินธุ์. (๒๕๖๗). ข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่และขนาดกลาง. กาฬสินธุ์: สำนักงาน
ชลประทานที่ ๖.

ที่ว่าการอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์. (๒๕๖๔). ข้อมูลเขตการปกครอง. กาฬสินธุ์: ที่ว่าการอำเภอห้วยผึ้ง
สถานีอุตุนิยมวิทยากาฬสินธุ์. (๒๕๖๗). ข้อมูลปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี. กาฬสินธุ์: กรมอุตุนิยมวิทยา.
สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๘). ข้อมูลการจำแนกหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรตามอายุ. กาฬสินธุ์:

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๘). ข้อมูลลักษณะการประกอบอาชีพและการถือครองที่ดิน. กาฬสินธุ์:

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๔). ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตร
อำเภอห้วยผึ้ง.

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๔). ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มยุวเกษตรกร.
กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๔). ข้อมูลอาสาสมัครเกษตรและปราชญ์ชาวบ้าน. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตร
อำเภอห้วยผึ้ง.

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๔). ข้อมูลศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร. กาฬสินธุ์:
สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๔). ข้อมูลครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว. กาฬสินธุ์:
สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๔). ข้อมูลต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอ
ห้วยผึ้ง.

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๔). ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบและองค์กรเกษตรกร. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตร
อำเภอห้วยผึ้ง.

สำนักงานทะเบียนอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๔). ข้อมูลจำนวนครัวเรือนและประชากร. กาฬสินธุ์: สำนักงานทะเบียน
อำเภอห้วยผึ้ง.

สำนักงานปศุสัตว์อำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๘). ข้อมูลด้านปศุสัตว์. กาฬสินธุ์: สำนักงานปศุสัตว์อำเภอห้วยผึ้ง.

สำนักงานประมงอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๘). ข้อมูลจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ. กาฬสินธุ์: สำนักงานประมงอำเภอห้วย
ผึ้ง.

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๔). ข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP. กาฬสินธุ์: สำนักงานพัฒนา
ชุมชนอำเภอห้วยผึ้ง.

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์. (๒๕๖๔). ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์. กาฬสินธุ์: สำนักงานสหกรณ์จังหวัด
กาฬสินธุ์.

Agri-Map. (๒๕๖๔). แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่อตำบลหนองอีบุตร. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร.
สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๔.

Agri-Map. (๒๕๖๔). แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบล/อำเภอ. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ
๒๕๖๔.

Agri-Map. (๒๕๖๔). แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลหนองอีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง. ระบบสารสนเทศ
ภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๔.

Agri-Map. (๒๕๖๙). ข้อมูลด้านพืช. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.

Agri-Map. (๒๕๖๙). แผนที่แสดงเขตความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.

Agri-Map. (๒๕๖๙). แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง). ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.

มิตรเอิร์ธ (Mitrearth). (๒๕๖๕). แผนที่แสดงความลาดชันตำบล/อำเภอ. สืบค้นจาก mitrearth's post.

Tomorrow.io. (ม.ป.ป.).

ข้อมูลสภาพอากาศ. สืบค้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๙